

Pieter L. de Jong

Zijn is de zee

Mediteren aan het water

Zijn is de zee

Mediteren aan het water

Pieter L. de Jong

KokBoekencentrum Uitgevers – Utrecht

Ontwerp omslag: Studio Anton Sinke
Lay-out binnenwerk: Gewoon Geertje

ISBN 978 90 435 4067 4

ISBN 978 90 435 4068 1 (e-book)

NUR 707

www.kokboekencentrum.nl

© 2024 KokBoekencentrum Uitgevers, Utrecht

Alle rechten voorbehouden.

KokBoekencentrum Uitgevers vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Inhoud

Woord vooraf	7
1. Zijn is de zee – <i>Psalm 95</i>	9
2. Hoger dan de blauwe luchten – <i>Genesis 1:1-10</i>	12
3. Overkant – <i>Psalm 19</i>	16
4. Terug naar Af – <i>Genesis 6:5-22</i>	19
5. Alleen nog zee – <i>Genesis 7</i>	23
6. Regenboog – <i>Genesis 9:8-17</i>	27
7. Aan zee wonen – <i>Genesis 49:1-15</i>	30
8. Eilanden loven God – <i>Psalm 97</i>	35
9. Haven van behoud – <i>Psalm 107:21-31</i>	40
10. Geen rivier te diep – <i>Jozua 3:14-4:7</i>	45
11. Voetstappen in het zand – <i>Psalm 77:11-21</i>	49
12. Voorbij de zee – <i>Jona 1:1-15</i>	54
13. Grote vis – <i>Jona 2</i>	59
14. Jezus tussen de paalhoofden – <i>Matteüs 13:1-9</i>	62

15. Rots of zand – <i>Matteüs 7:24-27</i>	67
16. Diep water – <i>Lucas 5:1-11</i>	72
17. Storm – <i>Marcus 4:35-42</i>	76
18. De andere kant – <i>Johannes 21:1-9</i>	82
19. 153 grote vissen – <i>Johannes 21:9-14</i>	87
20. Schipbreuk – <i>Handelingen 27:1-26</i>	91
21. Viering in storm – <i>Handelingen 27:27-38</i>	95
22. Anker – <i>Hebreeën 6:9-20</i>	98
23. Lopen over water – <i>Matteüs 14:22-33</i>	103
24. Wees niet bang – <i>Johannes 6:16-21</i>	108
25. De zee is er niet meer – <i>Openbaring 21:1-8</i>	112

Woord vooraf

Als kind groeide ik op ergens in de duinen van het eiland Walcheren. Dan word je elke morgen wakker midden in het gedruis van de branding of het aanhoudende donkere geluid van een misthoorn en doe je 's avonds je ogen dicht, terwijl het licht van een vuurtoren over je waakt. De aanwezigheid van de zee wordt een belangrijke snaar in de huishouding van je ziel. Je weet je dicht bij het geheim van de schepping, namelijk de Schepper, de Vader van Jezus Christus. Je groeit op met verre horizonten en een verlangen en hoop op een eeuwige eindbestemming. Aan gene zijde!

Deze snaar is bij mij nooit opgehouden te trillen. De zee en het strand aan de Westerschelde, de wind en het bijzondere Zeeuwse licht maken mij altijd weer stil en verwonderd. Voor Bijbellezers is er ook veel herkenning. Veel Bijbelverhalen, woorden en metaforen nodigen je uit. In dit boekje vindt de lezer een aantal meditatieve overwegingen bij al deze dingen. Met dank aan de uitgever.

8 | Ik draag dit boekje op aan al mijn leeftijdgenoten van de basisschool in Zoutelande in de jaren 50, waarin meester Herman Jacobus Schoenmaker en andere leerkrachten ons elke morgen de Bijbelverhalen vertelden en ons leerden de God van die verhalen te eren en lief te hebben. Gelukkig zijn er nog steeds zulke meesters en juffen.

Rotterdam, 2024

1. *Zijn is de zee*

Lezen: Psalm 95

‘Van Hem is de zee, door Hem gemaakt, en ook het droge, door zijn handen gevormd.’

(Ps. 95:5)

Als kind groeide ik op in de duinen van het eiland Walcheren. In een eenvoudig houten huis onderaan het duin gebouwd op de restanten van een zomerhuis van een rijke mij onbekende familie. In de oorlog '40-'45 bleef van het huis weinig over. Mijn vader kreeg een paar jaar na de oorlog toestemming op de restanten een noodwoning te zetten. Zo gebeurde, en zo begon het duin bij ons bij de achterdeur. Je was snel boven op het duin om even na te gaan of de zee er nog lag. Zand en zee schuurden je vel en je ziel. In bed hoorde je de branding tekeergaan en het donkere geluid van sloopkranen in de nacht. In Westkapelle stond een hoge vuurtoren. Op de toren van de hervormde dorpskerk. Afgebrand, niet meer opgebouwd, alleen nog een vuurtorenfunctie. Misschien een optie voor meer overbodig geworden kerktorens? Alleen maar licht geven en waarschuwen? Elke tien seconden zwaaide het licht over de zee tot in mijn slaapkamer. Te kort om een boek bij te kunnen lezen. Het leek op een flits van naderend onweer, maar zo erg was het niet.

De zee is zo oud als onze planeet. Alles is volgens de Bijbel begonnen met een geweldige oervloed. Alleen maar water. Geen stil water, geen kalme zee, geen mooie zee om te surfen en te zwemmen. Maar onstuimig water. Hoge aanrollende golven, gapende afgrondelijke diepten. Verwoestend water, meesleurend water. In dit oervloedwater zit een geweldige de aarde en de mens bedreigende kracht. Met dit soort beelden keek men in de tijd van de Bijbel naar de zee. Daarmee moest je niet spotten. Daar had je niet van terug. Zwemmen? Zou je dat wel doen? Met schepen uitvaren? Het mocht wel, maar daagde je de Schepper niet heel erg uit?

Maar volgens Psalm 95 is de zee ook niets meer of minder dan scheppingswerk van God. Dat mag elk mens geruststellen. De psalm put zich uit God als Schepper en Koning te prijzen. Boven God gaat niemand uit. Geen zee gaat Hem te hoog. Maar ook is geen diepte Hem te diep om je omhoog te halen. Dat weet iemand als de profeet Jona. God temde die chaotische oervloed van het begin. Volgens de mensen toen werd het water beheerst door een ontstellend zeemonster, Rahab genoemd. Die deed het water opzwiepen. De diepten vormden ook de woning van alle mogelijke duivels en demonen. Altijd eropuit de Schepper tegen te werken en dwars te zitten. God was er gauw mee klaar, nadat Hij het licht geroepen had. Al was het een heel gevecht, dat ook wel weer. En tot op de dag van vandaag probeert het zeemonster de kop op te steken. In vreselijke overstromingen en rampen. Maar de psalmen stellen ons gerust. Van God is de zee.

*Gij temt de woeste zee, zij luistert naar uw wil.
Hoe hoog zij zich verheff', Gij wenkt en zij is stil.
Gans Rahab is door U verbrijzeld, gans verslagen.
Uw vijand is verstrooid, uw arm heeft roem gedragen.
En aard' en hemel, en wat leeft of ooit zal leven
zijn d'uwe, 't gans heelal hebt Gij 't bestaan gegeven.*

(Psalm 89:5, oude berijming)

2. Hoger dan de blauwe luchten

12 |

Lezen: Genesis 1:1-10

‘God maakte het gewelf en scheidde het water onder het gewelf van het water erboven.’

(Gen. 1:7)

Over de aarde hangt een dak. Een dak waaronder je je veilig mag weten. Als je in je bed ligt, denk je daar zelden over na. Tenzij je buiten slaapt onder een brug of half in een portiek. Of in een dunne tent ergens achter de duinen in Zeeland of elders aan de kust. Ik denk aan een kampeerervaring jaren terug. Uren van zware regen. En het bleef maar onweten – flitsen en slagen donderden over de tent. Aan de kust denk je op zulke momenten: komt het water op of gaat het al af? En je telt de seconden tussen de flits en de donder. Ik voelde het hier en daar al nat worden. Wat ben je kwetsbaar. Gelukkig lag je onder een dak. Weliswaar een dun dak, maar toch! Je lag niet zomaar voor raap.

Over onze aarde hangt een beschermend dak! Een dak dat God als een tentdoek uitspande op de tweede scheppingsdag. En dat Hij *hemel* noemde, of *uitspansel*. Een soort scheidingswand midden in de oervloed van de schepping. Want in het begin was er alleen een oerchaos van water. God maakte scheiding tussen hemel en aarde.

Tussen boven en onder. Zo vertelt de Bijbelverteller op bladzijde één van de Bijbel.

Misschien zegt u: Mooi, maar wel wat naïef gedacht. Om niet te zeggen primitief. Dat mag je vinden, maar daarmee is deze voorstelling zeker niet waardeloos geworden. Want al hebben wij een heel ander wereldbeeld, kijken we soms vanuit een satelliet naar onze mooie blauwe planeet aarde, we kennen nog steeds het gevoel van een hemel die zich over ons welft. Van een dak dat ons allen dekt. En een luchtruim waarin we ademen. Van het water boven de scheidingswand hoorde ik als kind nooit iets, hoewel het scheppingsverhaal mij tig keer als kind is verteld. Wel over het uitspannel natuurlijk, en het water eronder op de aarde en daarboven de lucht.

| 13

*‘Op de eerste dag schiep God het licht
op de tweede dag heeft Hij de dampkring ingericht,’*

zo leerden wij indertijd met een handig rijmpje. Je zag de zee achter de dijk en de luchten erboven. Maar water boven de dampkring? Daarover maakten we ons geen gedachte. Althans toen nog niet. In de Bijbel ervaarde men dat heel anders. De wateren boven vormden een hele reële bedreiging. Bij zware stortbuien bijvoorbeeld. Waardoor je huis dreigde weg te spoelen, als het niet een goed fundament had. Je wist waar het vandaan kwam. Uit de blauwe oceaan, die zich boven het uitspannel bevindt! Als er geen wolken zijn, kijk je er vanonder tegenaan, tegen het blauw van die hemelse wateren.

En daar zijn ook de voorraadkamers voor de wolken, de winden en de stormen. Psalmisten kunnen daarover soms heel ontspannen zingen. Zoals Psalm 104 bijvoorbeeld, waarin gezegd wordt dat God 'de wolken tot zijn wagen maakt', en wandelt 'op de vleugels van de wind'. En nog gewaagder: in de wateren boven het uitspansel heeft God op palen die in het water staan, zijn opperzalen gebouwd. Maar als God de sluizen openzet, de hemelsluizen – dan: berg je! Vooral als ze helemaal opengaan, zoals bij de zondvloed van Noach. Maar houdt God de sluizen potdicht en is voor mensen de hemel van koper, dan is op onze planeet alles lood om oud ijzer (Okke Jager).

De gedachte dat het uitspansel als een dak zich over de aarde welft als een wolkenhemel, wil ons elke dag geruststellen. Waar we ons ook bevinden, wonen of heen reizen: altijd zijn we onder de hemel van God. De apostel Johannes gebeurt het, dat hij door een deur in de wolken een blik mag slaan tot ver in de hemel. Tot op de troon van God. Bij alles wat hij vertelt, heeft hij het ook even over een glazen zee. Vlak voor de troon (Op. 4:6). Later ziet hij aan die zee mensen staan die het beest hadden overwonnen, een soort hemelse muziekgroep van lierspelers. Behalve muziek zongen ze het lied van Mozes en van het Lam (Op. 15:2). Zou dat de zee boven zijn, maar dan van de andere kant gezien? Zouden ze de blauwe planeet kunnen zien liggen? In elk geval gaat het er aan de andere kant lofprijzend aan toe.

*Kom tot uw Heiland, toef langer niet!
Kom nu tot Hem, die redding u biedt.
Die ook voor u de hemel verliet.
Hoor naar zijn roepstem: Kom!*

| 15

*Heerlijk, heerlijk klinkt de vreugdetoon
van de zaal'gen, juichend bij Gods Zoon.
Als zij vergaad'ren rondom de troon,
daar waar de eng'len staan.*

(Johannes de Heer, Lied 210)

Als kind groeide Piet de Jong op onderaan een duin op Walcheren. De zee was altijd dichtbij en heeft daarna ook altijd een belangrijke rol gespeeld in het leven van deze auteur. In dit boek mediteert hij over de zee en alles wat daarmee te maken heeft. Zo komen Bijbelse beelden langs als de zee, de haven, het anker, de storm, de visser. Aan de hand van deze beelden mediteert de auteur over God, het geloof en ons leven. Een waardvol boek voor persoonlijke lezing en als cadeau.

Pieter L. de Jong is emeritus predikant in de PKN. Hij was ruim twintig jaar predikant van de Oude of Pelgrimvaderskerk in Rotterdam-Delfshaven. Van zijn hand verschenen meerdere dagboeken en Bijbelstudieboeken.

 KokBoekencentrum.nl
UITGEVERS | UTRECHT

ISBN 978 90 435 4067 4 | NUR 707

9 789043 540674 >